

NYT OM MILJØ & UDVIKLING

December 2007 • Nr. 50

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er et samarbejde mellem 20 danske miljø- og udviklingsorganisationer. 92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i verden.

WWF-Canon / Helmut Jungius

Indhold

Der er lang vej fra Bali til København.....	1
Efter Bali - vil EU formå at lede?	2
Klimaministerens tale: USA-venlig og uden nationale målsætninger	3
Den største uretfærdighed i vores tid	4
UNDP: De rige lande må tage ansvar for de fattiges klimatilpasning.....	4
Udviklingslandene taber på ny handelsaftale med EU	6

Status for de økonomiske partnerskabsaftaler mellem EU og udviklingslande	7
EU-Afrika topmødet – en historisk milepæl?.....	7
EU-Afrika partnerskabsaftalen - et proforma partnerskab?	8
Farvel til Pia og Michael – velkommen til Tove og Lisbeth	9
ARRANGEMENTER.....	10

Der er lang vej fra Bali til København

Af Troels Dam Christensen, Koordinator for 92-gruppen

Selv om videnskaben klart og tydeligt siger, at vi må handle nu for at løse den globale klimakrise, bliver det ikke let at blive enige om hvordan. Det måtte deltagerne på klimakonventionsmødet på Bali i starten af december sande. For selv om det til sidst lykkedes at nå til enighed om det vejkort,

der skal følges frem mod en endelig ny klimaafnate i København i 2009, holdt det meget hårdt. Det endelige vejkort blev en tynd kop the, uden enighed om de nødvendige overordnede målsætninger, og derfor ser vejen frem mod en klimaafnate i København i 2009 ud til at blive lang og stenet.

Hvis den globale temperaturstigning skal holdes under de kritiske 2 grader, skal de globale udledninger af drivhusgasser, ifølge FN's klimapanel IPCC, toppe indenfor de næste 10-15 år, og være mindst halveret i 2050, ligesom de rige lande må gå forrest og reducere deres udslip med mellem 25-40 procent i 2020.

”vejen frem mod en klimaafnale i København i 2009 [...] ser [...] ud til at blive lang og stenet”

Klar tale skulle man synes. Men åbenbart ikke klar nok til at klimaforhandlerne på Bali kunne blive enige om at tage det med i teksten. Alle tre målsætninger var ellers inde i det første udkast til aftalepapiret for vejen frem mod en klimaafnale i København i 2009. Men efterhånden som forhandlingerne skred frem blev de slettet. Samtidigt

blev der i teksten åbnet for, at de rige lande kan nøjes med uforpligtende og frivillige tiltag. Når de rige lande ikke ville gå forrest, som de ellers skal ifølge Klimakonventionen, er det ikke underligt, at udviklingslandene også holdt sig tilbage fra forpligtende drivhusgasreduktioner.

”Når de rige lande ikke ville gå forrest, [...], er det ikke underligt, at udviklingslandene også holdt sig tilbage”

Det er godt, at det lykkedes at aftale et ”Bali-mandat” for vejen frem til en ny global klimaafnale i København i 2009. Men stærkt bekymrende, at det stadig er så svært at blive enige om de nødvendige overordnede målsætninger og rammer for en sådan aftale. Det lover ikke godt for mulighederne for at indgå en tilstrækkelig klimaafnale i København.

Efter Bali - vil EU formå at lede?

Af John Nordbo, klimapolitisk medarbejder i WWF Verdensnaturfonden

I de sidste afgørende dage af klimamødet på Bali forsøgte ministre fra en række EU-lande at holde fast i, at det var vigtigt at angive et ambitionsniveau for de næste to års forhandlinger om en ny global klimaafnale. Et af EU's krav var, at de rige landes samlede udslip af drivhusgasser skal reduceres med 25-40 procent i 2020 set i forhold til niveauet i 1990.

Dette ambitionsniveau giver en realistisk chance for at holde den globale temperaturstigning under den smertegrænse, EU selv har defineret, nemlig 2 graders stigning i gennemsnitstemperaturen på kloden. USA ville desværre ikke være med på at sætte dette mål.

”EU bør [...] vise, at vi naturligvis er villige til at reducere med mindst 30 procent”

Det lykkedes alligevel på nærmest forunderlig vis at få en formulering med i en af de øvrige beslutninger fra Bali-mødet. De lande, som har ratificeret Kyoto-protokollen,

blev nemlig enige om, at de 25-40 procent er et brugbart udgangspunkt for diskussionerne om, hvilke krav der skal gælde til de rige lande for perioden efter 2012, hvor protokollens første forpligtelsesperiode udløber. Den vedtagne formulering er ikke speciel skarp, men den er der.

”EU [...] vil skabe positive incitamenter for de store u-landes deltagelse i en global klimaafnale, men [...] hvordan”

Det gode spørgsmål er nu, hvornår EU selv tager konsekvensen. EU har foreløbig besluttet sig for at reducere sine egne udslip af drivhusgasser med 20 procent i 2020, dog 30 procent, hvis andre lande gør en tilsvarende indsats. Det er og bliver et svagt udgangspunkt for at overbevise andre lande om, at EU helt alvorligt ønsker at holde den globale temperaturstigning under 2 grader. EU bør lede ved selv at vise, at vi naturligvis er villige til at reducere med mindst 30 procent.

Overførsel af klimavenlig teknologi til udviklingslandene er et andet område, hvor der er brug for en skærpelse af EU's klimapolitik. EU erklærer, at man vil skabe positive incitamenter for de store u-landes del-

tagelse i en global klimaaf tale, men man er ikke i stand til at skitsere hvordan. Indtil videre er papiret blankt, og det er ikke troværdigt.

Klimaministerens tale: USA-venlig og uden nationale målsætninger

Af Søren Dyck Madsen, klima og energipolitisk medarbejder i Det Økologiske Råd

Klima- og energiminister Connie Hedegaard holdt en bemærkelsesværdig forsigtig tale på klimakonferencen på Bali.

“Talen viste, at Danmark [...] har skiftet fra at markere en klar progressiv klimaholdning til i stedet at undgå at skræmme USA”

Tidligere har Danmark været relativt skarpe kritikere af Bush-regeringens adfærd og udtalt, at den bedste vej til at flytte Bush er at samarbejde med det alternative USA - civilsamfund, borgmestre, stater, virksomheder, religiøse ledere m.fl. Og med de store u-lande. Det var derfor overraskende, at klimaministerens tale var ret ubalanceret, idet den var overordentlig venlig mod USA, og slet ikke omtalte den positive udvikling i de store u-lande.

“For almost a century Europe has looked to the United States for leadership and guidance in times of instability and change. We do so yet again, as we strive to reach a truly comprehensive agreement to combat climate change. But we do so, knowing fully well that all countries – not least the largest emitters – share responsibility for the final outcome.”

Talen viste, at Danmark som vært for klimatopmødet i 2009 har skiftet fra at markere en klar progressiv klimaholdning til i stedet at undgå at skræmme USA. Klimaministeren talte også om målsætninger.

“Science tells us that we have to make real commitments for deliverables already in 2020. And in honesty, it is no challenge for politicians to commit to a long-term goal in 2050 – 43 years from now – when we are all gone.”

Man kan kun støtte Klimaministeren i, at målsætninger på den lange bane ikke er nok. Så meget desto mere problematisk er det, at Danmark ikke selv har nationale målsætninger for reduktioner i udledningen af drivhusgasser hverken i 2020 eller 2050.

Man må opfordre til, at Danmark hurtigst muligt får vedtaget de nødvendige ambitiøse nationale mål, så vi igen kan udtale os med samme vægt som for eksempel Sverige og Tyskland, som fremlagde klare nationale mål på Bali.

Den største uretfærdighed i vores tid

Af Morten Fauery Thomsen, programkoordinator i CARE

Ulandenes tilpasning til klimaforandringerne har efterhånden fået en central placering i klimaforhandlingerne. Det er gennem et utal af rapporter slået fast, at klimaforandringer vil have store konsekvenser for verdens fattige, blandt andet fordi ulandene ikke har den fornødne kapacitet til at tilpasse sig ændringerne i klimaet og derfor er specielt udsatte.

”Uretfærdigheden bunder i industrilandenenes uansvarlige miljøpolitik”

Flere har udtalt, at klimaforandringer er den største uretfærdighed i vores tid. Uretfærdigheden bunder i industrilandenenes uansvarlige miljøpolitik, som nu fører til, at klimaet må give efter med store menneskelige konsekvenser i ulandene til følge. På klimakonferencen på Bali blev der da også talt meget om tilpasning til klimaændringerne, det store spørgsmål er så, om det bare bliver ved snakken.

På Bali blev man endelig enige om at etablere en tilpasningsfond, som skal yde støtte til de fattige landes klimatilpasning. Fonden bliver finansieret igennem en 2 procents beskatning på de såkaldte Clean Development Mechanism (CDM) projekter, hvor

industrilande kan få godskrevet reduktioner i drivhusgasudslip i ulande. Fonden blev etableret i 2001, men det er først nu, man er blevet enige om, hvordan og efter hvilke principper den skal administreres. Fonden kan give et afkast på mellem 100-300 millioner dollars per år mellem 2008 og 2012. Det er dog småpenge i forhold til de mere end 80 milliarder dollars per år, som FN's Udviklingsprogram estimerer, der er behov for i udviklingslandene.

”der er behov for langt flere ressourcer, hvis de fattige lande ikke skal bukke under for klimaændringerne”

Fonden er selvfølgelig en god begyndelse, men der er behov for langt flere ressourcer, hvis de fattige lande ikke skal bukke under for klimaændringerne. Derfor er det ekstremt vigtigt, at man i forhandlingerne frem mod en klimaaftale København i 2009, også forhandler andre mekanismer og forpligtelser, som kan få os op i nærheden af det beløb, der er behov for. - Spørgsmålet er, om de rige lande er villige til at omsætte ord til handling og tage deres moralske ansvar alvorligt.

UNDP: De rige lande må tage ansvar for de fattiges klimatilpasning

Af Mette Bloch Hansen, assisterende koordinator i 92-gruppen

Årets Human Development Rapport 2007/2008 fra FN's udviklingsprogram UNDP, bærer titlen: ”Kampen mod klimaforandringerne: Menneskelig solidaritet i en splittet verden,” og handler om sammen-

hængen mellem klimaændringer og udvikling.

Hovedkonklusionen er, at den største udfordring, som er knyttet til klimaforandringerne er, at det er de rige lande, der har det

største ansvar for klimaproblemerne, men de fattigste og mest udsatte som betaler den højeste pris. Budskabet er, at der skal fokus på at afhjælpe konsekvenserne af de globale klimaforandringer, som allerede rammer hårdt særligt i de fattige lande.

Rapporten præsenterer fakta og analyser af verdens udviklingstilstand og anskueliggør med eksempler, hvordan klimaforandringer kan ødelægge skrøbelige udviklingsprocesser og langsigtet udvikling. De mest udsatte presses ind i en nedadgående fattigdomsspiral.

”I sidste ende udgør klimaforandringerne en trussel mod samfundet som helhed, men det er de fattige (...), der står overfor de umiddelbare og største menneskelige tab,” siger UNDPs øverste chef, Kemal Dervis

Konkret taler rapporten for, at de rige lande skal nedbringe udledningen af drivhusgas-

ser med mindst 80 procent i forhold til 1990-niveauet inden 2050. Samtidig skal de fattigste landes tilpasning til klimaforandringerne være i centrum for ethvert internationalt samarbejde om fattigdomsbekæmpelse, og dette forudsætter tilførsel af mere bistand. Eksempelvis viser beregninger, at mangel på klimasikring af landbrugsområder i Afrika syd for Sahara vil medføre et produktionstab på 25 procent i 2060.

Forhandlingerne frem til Kyoto-protokollens udløb i 2012 er ifølge rapportens hovedforfatter Kevin Watkins, en enestående mulighed for at sætte de fattiges interesser i centrum af klimaforhandlingerne. Det netop overståede Bali-topmøde har ikke gjort denne dagsorden mindre vigtig. Det er en kerneudfordring, at få de rige lande til at tage ansvar, ikke blot i forhold til deres egne reduktioner af drivhusgasser, men også i forhold til de fattige landes behov.

Vidste du...?

Skovødelæggelser verden over er skyld i omkring en femtedel af det samlede globale drivhusgasudslip. Lande som Indonesien og Brasilien hører til blandt de mest forurenede lande på verdensplan på grund af drivhusgasudledningerne fra de omfattende fældninger og ødelæggelser af deres skove.

Udviklingslandene taber på ny handelsaftale med EU

Af Kasper Thede Anderskov, aktivist i Mellemfolkeligt Samvirke

Den 27. november 2007 kunne man på EU's hjemmeside se, hvordan repræsentanter fra 13 afrikanske lande nærmest euforiske lykønskede hinanden samt EU's handelskommissær, Peter Mandelson, efter de havde underskrevet de stærkt kritiserede, frihandelsaftaler (EPAerne) mellem EU og fattige lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS). Ifølge den kritiske udredning til Folketinget, som en uge senere blev offentliggjort af Fødevareøkonomisk Institut og Dansk Institut for Internationale Studier, burde AVS landene måske nærmere have meldt afbud til Hr. Mandelsons underskrivelses-fest.

”Der tegner sig et klart billede af EU som vinder og udviklingslandene som tabere”

Konklusionerne i udredningen, der opsummerer 14 solide økonomiske studier af EPAernes konsekvenser, underbygger nemlig den hårde kritik, som er blevet fremført af NGOer, en lang række akademikere, mange EU-lande og - indtil for nyligt - de fleste AVS-lande. Der tegner sig et klart billede af EU som vinder og udviklingslandene som tabere.

Ifølge udredningen opnår EU store økonomiske gevinster i form af 1,7 milliarder dollars øget eksport, specielt til Afrika syd for Sahara, på bekostning af Afrikas egen lokale produktion og import fra andre AVS-

lande. Studiet forudsiger således, at AVS-landenes handelsbalance bliver forringet med 1,2 milliarder dollars, mens den interne AVS-handel falder med 400 millioner dollars. Hvor EU opnår velfærdsstigninger for 1,6 milliarder dollars, vil AVS-landene opleve tabt velfærd for 800 millioner. Dertil kommer faldende BNP for 180 millioner dollars samt tabte toldindtægter på mellem 2,5 og 20 procent af landenes totale offentlige budgetter. Det er tabte budgetindtægter, som normalt går til vedligeholdelse af sundheds- og skolesystemer samt infrastruktur i de fattige lande.

”landene [...] burde [...] måske nærmere have meldt afbud til Hr. Mandelsons underskrivelses-fest”

Så hvordan skal man tolke de paradoksalt brede smil fra de afrikanske underskrivere? Årsagen er, at EU rent faktisk har formået at stille dem endnu værre alternativer i sigte ved at benytte bistand og urimelige trusler om tabt markedsadgang som pression. Dertil kommer, at EU trods alt har udvandet EPA-aftalernes omfang til foreløbigt kun at indeholde handel med varer.

92-gruppen har udsendt en pressemeddelelse i forbindelse med udredningen fra DIIS og FØI, som kan findes på www.92grp.dk under ”nyheder”

Status for de økonomiske partnerskabsaftaler mellem EU og udviklingslande

Henrik Bang Andersen, kampagnemedarbejder i IBIS

I slutningen af november måned indgik EU første del af de økonomiske partnerskabsaftaler (EPA) med en stribe afrikanske lande. EU's handelskommissær Peter Mandelson kalder aftalerne for "et historisk skridt fremad for forholdet mellem EU og Afrika".

Den seneste tid har EU kommissionen arbejdet hårdt for at færdigforhandle EPA-aftalerne med 76 u-lande i henholdsvis Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-landene) inden deadline den 31. december. AVS-landene er blevet presse af EU med trusler om væsentlig ringere adgang til EU-markedet, hvis ikke de underskriver EPA-aftalerne, og senest er EU begyndt at forhandle EPA-aftaler med individuelle lande i stedet for regioner.

"Det [...] tyder på, at udviklingslandene kommer til at tabe på de nye handelsaftaler med EU"

Det har ført til, at en række afrikanske lande omsider er bukket under for presset og har indgået en såkaldt interimaftale, der i første omgang kun dækker handel med varer. Interimafalterne indeholder dog en aftale om at

forhandle en anden bredere runde af EPA-aftalerne allerede i 2008.

I skrivende stund har følgende afrikanske lande underskrevet en interimaftale med EU: Botswana, Lesotho, Swaziland, Mozambique, Kenya, Uganda, Tanzania, Rwanda, Burundi, Seychellerne, Zimbabwe, Mauritius, Comorerne og Madagaskar. Også stillehavslændene Fiji og Papua Ny Guinea har indgået en interimaftale med EU.

De øvrige AVS-lande, som ikke indgår en EPA-aftale med EU, vil blive tilbudt EU's generelle præference-handelssystem (GSP), som giver væsentlig dårligere markedsadgang til EU end landenes nuværende rettigheder under Cotonou-aftalen. De mindst udviklede AVS-lande vil dog fortsat have mulighed for at vælge EU's "Alt Undtagen Våben" handelsinitiativ, men vil her blive mødt af EU's meget strikse og komplekse oprindelsesregler. Disse regler er ofte en hindring for landenes fulde udnyttelse af deres adgang til EU markedet. – Der er således meget der tyder på, at udviklingslandene kommer til at tabe på de nye handelsaftaler med EU.

EU-Afrika topmødet – en historisk milepæl?

Af Nils Brøgger Jakobsen, tidl. næstformand i Mellempøkeligt Samvirke

Den 8.-9. december blev der i Portugal afholdt EU-Afrika topmøde. Oprindeligt var planen, at topmødet i Portugal skulle centre om skåltaler for de nye såkaldte økono-

miske partnerskabsaftaler (EPA) mellem EU og udviklingslandene. Et stykke tid har det dog været klart, at dette ikke ville føre til skåltaler på topmødet, da de afrikanske

lande, ganske forståeligt, har været meget skeptiske overfor EPA-aftalerne. Derfor måtte EU på topmødet nøjes med skåltaler for en ny EU-Afrika-partnerskabsaftale. En aftale som vel bedst kan beskrives som en hensigtserklæring om, at forholdet mellem EU og Afrika i fremtiden skal baseres på et ligeværdigt partnerskab.

EU's pludselige interesse for at styrke forholdet til Afrika skyldes i høj grad, at andre lande som Kina er begyndt at interessere sig for Afrika, og det derfor for EU er blevet vigtigt at forankre sin position i verdensdelen. At flere lande er begyndt at interessere sig for Afrika, styrker Afrika i forhandlingerne, og selv om der reelt er meget langt til et ligeværdigt forhold mellem EU og Afrika, kan man håbe, at Afrika nu er i stand til forhandle bedre aftaler hjem end tilfældet har været tidligere.

For at dette skal ske fyldest, kræver det dog inddragelse af de civile organisationer, en inddragelse som EU ikke har ønsket i forbindelse med EPA forhandlingerne.

“EU's pludselige interesse for at styrke forholdet til Afrika skyldes i høj grad, at andre lande som Kina er begyndt at interessere sig for Afrika”

EU-Afrika topmødet trak meget opmærksomhed grundet konflikten omkring Zimbabwes præsident Mugabes deltagelse og især Storbritanniens modstand mod dette. Visse kommentatorer mente, at dette fokus var belejligt for flere vestlige ledere, da det fjernede det egentlige fokus fra topmødets resultater. Flere afrikanske lande havde forud for mødet signaleret, at de ikke ønskede, at Mugabe skulle stjæle dagsordenen, men at de hellere ville diskutere vigtige realpolitiske emner, herunder de økonomiske partnerskabsaftaler (EPA'erne).

EU-Afrika partnerskabsaftalen - et proforma partnerskab?

Af Nils Brøgger Jakobsen, tidl. næstformand i Mellemløst Samvirke

Det er umiddelbart positivt, at EU og Afrika indgik en partnerskabsaftale på topmødet i Lissabon i starten af december, hvis dette reelt kan lede til et mere ligeværdigt partnerskab mellem de to verdensdele. Man fristes til at sige; bedre sent end aldrig, at EU får et mere ligeværdigt forhold til Afrika, frem for blot at se sig selv som enten kolonimagt eller donor. Inden man dog lader sig forblinde af de pæne ord om ligeværdigt partnerskab, er det nødvendigt at gøre opmærksom på, at hvis ikke partnerskabsaftalen fører til, at EU ændrer sin politik overfor Afrika, så er der ikke tale om andet end et proforma partnerskab.

“hvis ikke partnerskabsaftalen fører til, at EU ændrer sin politik overfor Afrika, så er der ikke tale om andet end et proforma partnerskab”

Til trods for at det på topmødet blev forsøgt at lancere begrebet partnerskab mellem EU og Afrika som noget nyt, er dette kun i ringe grad tilfældet. For eksempel har der i flere år eksisteret fiskeri-partnerskabsaftaler og forhandlinger om de andetsteds nævnte økonomiske partnerskabsaftaler. Partnerskabsaftaler der generelt har medført større fordele for EU end for de afrikanske lande.

Trods nogen skepsis i forhold til hvad det reelle indhold af EU-Afrika partnerskabsaftalen er, skal det retfærdigvis siges, at aftalen anvender en retorik, vi som civilsamfund kan holde EU op på. Samtidig ligger aftalen op til, at Afrika kommer højere op på den europæiske dagsorden, og at der ikke skal gå syv år, inden lederne af de to kontinenter mødes igen.

Ligeledes indgår der som en del af partnerskabsaftalen en ganske ambitiøs implementeringsstrategi for perioden frem til år 2010. Det er dog desværre stadig usikkert, hvor pengene til partnerskabet skal komme fra, da der ikke er afsat nye midler.

Farvel til Pia og Michael – velkommen til Tove og Lisbeth

Af Troels Dam Christensen, koordinator for 92-gruppen

Det har været skiftetid i 92-gruppens formandskab. 92-gruppens formand Pia Olsen Dyhr fra CARE har valgt at trække sig fra formandsposten, da hun blev valgt ind i Folketinget ved folketingsvalget i november. Næstformand Michael Leth Jess fra Danmarks Naturfredningsforening trak sig efter flere år på posten på 92-gruppens generalforsamling i oktober.

Til ny formand er valgt Tove Maria Ryding, formand i Nepenthes og til næstformand Lisbeth Møller, programchef i CARE. Vi siger på gensyn og tak for en stor indsats til Pia og Michael – og velkommen til Tove og Lisbeth. – Vi glæder os til det fortsatte samarbejde.

ARRANGEMENTER

Hver 2. tirsdag i måneden kl. 17.00-19.00. Nørrebro Bryghus, Ryesgade 3, 2200 København N.

Green Drinks i København

I over 180 byer verden over mødes folk med interesse for miljø til en månedlig uformel komsammen kaldet Green Drinks. Hensigten er at skabe netværk på tværs af NGO'er, industri, universiteter og andre med interesse for miljø, bæredygtighed og CSR. Mange mennesker har på denne måde udvekslet erfaringer, fundet jobs, skabt netværk, m.v.

Tilmelding modtages gerne: Greendrinks.cph@gmail.com

Yderligere oplysninger: Anders Knudsen, tlf: 2239 0103. Se mere på www.greendrinks.org.

Dansk Industri's sal
(ikke pyramidesalen)
Onsdag den 16. januar 2008
fra kl. 12.00 til ca. 17.00

Ikke-økonomiske drivkræfter for energirenovringer bygninger - NEB (Non Energy Benefits)

Mødet foregår på engelsk. 300 kr., arbejdsløse, pensionister og studerende dog 150 kr. Tilmelding til Det Økologiske Råd, tlf: 33 15 09 77 eller

soeren@ecocouncil.dk

Arrangør: Det Økologiske Råd, DI og Energi Industrien i samarbejde med Dansk Energi, Dansk Byggeri og Statens Byggeforskningsinstitut
Program, se www.ecocouncil.dk

Øko-kalenderen på Øko-info

Nyt om grønne og økologiske arrangementer fra hele landet på:

www.eco-info.dk

Redaktion

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af Troels Dam Christensen, Mette Bloch Hansen, 92-gruppen og Constance Hegner, WWF Verdensnaturfonden.

Tidligere numre kan ses på

www.92grp.dk

Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til c.hegner@wwf.dk

92-gruppen

c/o Danmarks

Naturfredningsforening

Masnedøgade 20

2100 København Ø

T 39 17 40 32

F 39 17 41 41

E 92-gruppen@dn.dk